

MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK KÖZLÖNYE

A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
SZAKFOLYÓIRATA

SZERKESZTI:
GYÖRGYFY ÁKOS

BUDAPEST 1939.

KIADJA A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

A Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Közlönye évenként tízszer jelenik meg. Előfizetési ára: Intézményeknek évi 24 pengő; magánosoknak évi 10 pengő; az egyesület tagjai tagdíjuk fejében kapják.

Tartalom:

<i>Györgyfy Ákos: Intézet-avatás, közgyűlés, Cházár-est Lo-</i>	
<i>soncon</i> — — — — — — — — — —	285
<i>Örs: Az 1939—1940. évi állami költségvetés</i> — — — —	296
<i>Konrád György: † Vető (Volmann) János</i> — — — —	301
<i>Istenes Károly: Válaszom Rédiger Károlynak</i> — — — —	305
<i>Bors Vilmos: Hozzászólás a „Kirácsi: Hangkapcsolási fogás az</i>	
<i>értelmi fogyatékosok első osztályában” c. közleményhez</i>	306
<i>Egyesületi élet</i> — — — — — — — — — —	307
<i>Könyv- és lapszemle</i> — — — — — — — — — —	309
<i>Hírek</i> — — — — — — — — — —	310

MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK KÖZLÖNYE

A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK FOLYÓÍRATA

I. (XII.) ÉVFOLYAM

8. S Z Á M

FELELŐS SZERKESZTŐ: GYÖRGYFY ÁKOS

BUDAPEST, 1939

O K T H Ó

A siketnémák losonci állami intézete

Intézet-avatás, közgyűlés, Cházárserleg-est Losoncon.

Irta: Györgyfy Ákos.

Hármas ünnepségre gyűltek össze a magyar gyógypedagógiai oktatásügy vezetői és a Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesületének tagjai folyó évi október hó 6-án és 7-én Losoncon. Intézet-avatás, évi rendes közgyűlés és Cházár András emlékünnap volt a losonci két nap eseménye. Mint a tikkadt az új erőt adó forrás felé, úgy rajzolt a magyar gyógypedagógiai tanárság a visszatért drága Felvidék kedves magyar városába: Losoncra. Nemes kötelesegteljesítés végzésére jöttek ide: felavatni az emberszeretet új hajlékát, a siketnémák losonci állami intézetét, megvitatni a gyógypedagógiai oktatásügy jelenlegi életbevágó kérdéseit és a kegyeletnek soha el nem hamvadó tűzét élesztetni annak a nagy férfiúnak emlékezetére, aki a hangtalanság és szótlanság dermesztő állapotából elsőnek akarta kiemelni, lélek-hallóvá és beszélővé tenni a magyarföld siketnémáit. Mindhárom ténykedés lélekemelő módon, eredménytel gazdagon és szépséges emlékek begyűjtésével történt meg. Az intézet-avatás és a kegyeletes emlékezés ünnepén résztvettek a város

egyházi, katonai, közigazgatási és kulturális hatóságainak, intézményeinek és egyesületeinek vezetői is és ezzel a magyar gyógy-pedagógiai tanárság losonci első megjelenése városi eseménnyé is emelkedett.

I. Az intézet-avatás.

Az egybegyűlt tanárság okt. 6-án d. e. résztvett Losonc város hazafias ünnepélyén, amely után az Országzászló talapzatára Szentgyörgyi Gusztáv egyesületi elnök, a 48-as honvédemlékoszlopra pedig Szép József szakosztályi elnök helyezte el az egyesület koszorúját. A jobbára nemzetiszínű zászlókkal díszített város valami új, reményt keltő hangulatot, színt adott az Anyaország ilyenkor fekete zászlós október hatodik gyászhangulatával szemben. Ezután a siketnéma-intézet tágas, világos, magyarosan díszített tornatermébe vonult az ünneplő vendégsereg. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumot dr. Kemenes Illés budapestvidéki tankerületi kir. főigazgató, Losonc városát dr. Koltay Ernő polgármester és dr. Pálos Károly főjegyző képviselte. A helybeli egyházak, a vegyesdandár parancsnokság, az iskolák, hivatalok és több kulturális egyesület kiküldöttei is megjelentek az ünnepségen. A budapestvidéki tankerületi kir. főigazgatóságtól dr. György Oszkár győgy-pedagógiai szakelőadó és Bolyos István tanügyi tanácsos, a budapesti tankerületi főigazgatóságtól Simon József tanügyi tanácsos volt jelen.

Tinschmidt Ernő igazgató meglehangú, magyar szívből fakadó tartalmas üdvözlő szavai után dr. Kemenes Illés tank. kir. főigazgató mondotta el avató beszédét. Krisztus nem a Tajgetosra, sem pedig a tarpeji sziklákra küldte a siketnémat, a vakot és az egyéb testi és szellemi szerencsétlent, hanem Isteni hatalmával éppé tette őket. Ezzel példát mutatott és utasítást adott a felebaráti szeretet jegyében arra, hogy mi se taszítsuk el magunkól azokat, akik Isten kifürkészhetetlen akaratából siketen, vakon, fogyatékos értelemmel vagy más testi elnyomorodottsággal élnek földi életüket. Bennük is Isten szikrája, a halhatatlan lélek lakozik, amit a lehetőségig kiművelni éppen olyan emberi szent kötelesség, mint aminő az érzékűt felemelni a szív és a lélek elérhető magaslataira. Az élet sok-sok példája tanítja, hogy a siketnéma a haza hasznos, értékes polgárává nevelhető. Ő is ismerte annak a siketnéma Boncsek Pálnak a munkáját, akit Tinschmidt Ernő igazgató bevezető beszédében, mint a felvidéki magyarság egyik kiváló harcosát dicsért. A királyi koronázó palást mását t. i. a pannonthalmi apátságban őrzik. Ezt a milénáris kiállításra felvitték Budapestre. Az elhelyezésére szolgáló szekrényt ez a siketnéma Boncsek Pál asztalos mester készítette oly művészi kivitelben, hogy a látogatók mindig megkérdezik: ki készítette ezt a remek szekrényt? Boldog örömmel közli ezt a valóságot, mint a magyar siketnéma-oktatásnak egyik kézzelfogható, meglévő szép eredményét. A losonci siketnéma-intézet is erre a magasztos munkára: a néma ajkak és a siket lelkek megnyitására hivatott. Isten áldását kéri munkájára, igazgatójára, tanári karára, növen-

dékeire és minden alkalmazottjára. Dr. Koltay Ernő polgármester, mint a város egyik új kulturális intézményét köszöntötte az intézetet, mely a városnak anyagi tekintetben is nagy értéket jelent. Szentgyörgyi Gusztáv váci siketnéma-intézeti igazgató, egyesületi elnök a M. Gy. T. O. E. nevében üdvözölte az új intézetet. Két siketnéma növendék — egy fiú és egy leány — jól érthető verset és beszédet mondott. Befejezésül a losonci honvédszenekar a Magyar Hírszekegyet játszotta el. Az avató ünnepség után az intézet helyiségeit és berendezését tekintették meg a jelenvolak. Nagy elismeréssel tapasztalták azt a rendet, tisztaságot és célszerű berendezkedést, mely minden vonatkozásban korszerű nevelő- és tanintézetet nyújt az ide utalt siketnéma növendékeknek s melynek megvalósulása, az intézkedő főhatóságok áldozatkészségén felül, Tinschmidt Ernő igazgató és a tanári testület odaadó nagy munkáját dicséri. Ebéd az intézet magyarosán díszített ebédlőjében volt.

II. A közgyűlés.

A közgyűlés első része okt. 6-án délután fél öt órai kezdettel a városháza közgyűlési termében folyt le. Jelen voltak: Dr. Koltay Ernő polgármester, dr. Pálos Károly főjegyző, Hegedüs Móríc városbíró, dr. Siposs Lajos gimn. igazgató, Nagy Erzsébet polg. isk. ig., Istenes Károlyné, Ujvárossy Józsefné, Zoltán Irén tanárnő, Goldfán Erzsébet tanárnő, Balla Károly áll. ig. tanító, Mihályi Bálint tanár, Kardos Fülöp tanár, Frenyó Győző ny. tanár, Martinkó Mátyás tanár, Ivitz Zoltán rk. tanító és még többen, mint vendégek, valamint Szentgyörgyi Gusztáv elnöklete alatt a következő egyesületi tagok: Ábrahám János, Bács László, Berényi Sándor, Biró Sándor, Cseresnyés Ferenc, Farkas Mária, Fizáry Bódog, Gáldy Andor, Gogola Aladár, Györgyfy Ákos, Horváth Frigyes, Horváth Lajos, Istenes Károly, Kanosay József, Kenderessy Gyula, dr. Krieger György, László Géza, Papp György, Pálincás Ferenc, Pánczél Imre, Pesky Mária, Prekopp Ferenc, Prekopp Ferencné, Rédiger Károly, Schreiner Ferenc, Simon József, Steffler Dezső, Szabó Gyula, Szép József, Tamás Lajos, Tamás Lajosné, Tinschmidt Ernő, Tinschmidt Ernőné, Török Sándor, Ujvárossy József, Vajda Lajos, Vargha Béla, Végh Ferenc, Wayán Ferenc, Wolkóber János, Záborszky Árpád, Zsembai Ferenc, Zsenaty Dezső.

Szentgyörgyi Gusztáv elnöki megnyitóbeszédében a következőket mondotta:

Tavaly, 1938-ban, első szent királyunk halálának 900-ik évében Székesfehérváron, az ősi koronázóvárosban tartottunk közgyűlést. Azóta széjjeltört a trianoni bilincs s most a visszatért Felvidék egyik kedves városába, Losoncra jöttünk össze közgyűlésre, mert ez a nagymúltú magyar város egy siketnéma-intézetnek adott otthont. Egy siketnéma-intézetet avattunk a pedagógiának régi várában, ahol ódon falak között új élet fakad. Tavaly még két egyesületben éltük egyesületi életünket. De megértettük az összefogás szükségességét és most már egy közös egyesületben fejt ki a magyar gyógypedagógiai tanárság munkálkodását

az ügy javára. Ami Székesfehérvárott még csak óhaj volt, ma már valóság. A halló, látó, szellemi képességekben teljes embernek is vannak gondjai s a multhoz képest nagyobb nehézségei. Milyen nehéz lehet tehát a fogyatékos ember élete, aki még nehezebben jut munkához, mint az épérzékű és kevesebb megértésre talál. Hiszen a ma embere, ha jogcímet talál az elutasításra, kapva-kap rajta és elutasítja a fogyatékos. Pedig ha volna bennük szeretet, nem tennék ezt. Mióta Krisztus leszállott a földre, a templomok százezrei, a papok milliói, a szeretetházak végtelen nagy tömegei, iskolák, kórusok, harangok, orgonák, harsonák hirdetik, tanítják, bizonyítják, zengik, zúgják szerte a világon a szeretetet és még sincs minden szívben szeretet. Ha volna, a mi ügyünk is más képet mutatna. Egy nagy apostol, jólészi Cházár András indította el hazánkban a siketektől való gondoskodást. Benne sok erény és számos tudomány virágzott ki, de nem tudott volna semmit sem alkotni ezekkel, hogyha nem a szeretet lett volna benne a legnagyobb erő. Lassú fejlődésen indult el 137 év előtt a magyar siketnéma-oktatás. Egy évszázadon át igen kevés intézet létesült hazánkban. A múlt század végével azonban, amikor az első hazai siketnéma-intézet, a váci „néma-ház” százéves fennállását ünnepelte, néhány férfiú vezetésével oly gyors fejlődésnek indult az oktatásügy, hogy még ma is ámulattal nézünk erre a korra. Náray-Szabó Sándor, Borbély Sándor, majd Berkes János neve tűnik fel. Amit pedig ez a korszak nem tudott megalkotni, befejezte az a kor, amelyben Petri Pál, Radnai Rezső nevei csillognak. S ha visszatekintünk arra az időre, amikor ennek az oktatásügynek külön szaktanácsa, külön szakfelügyelő-sége volt s megalkottatott a tanárképző főiskola, akkor valamiféle aggodás fog el a jövőért, mert ma ez a három nincs meg. A szakfelügyelői hivatal munkakörét a tankerületi főigazgatóságok vették át. Rövid az idő, amióta ezek irányítanak bennünket. Végleges állásfoglalás ezért még korai lenne. Az bizonyos már ma is, hogy közelebbi kapcsolatunk az általános nevelésügy irányítóival, áldásthozó. De a felügyelet és igazgatás ellátása olykor nehézségekbe ütközik, mert a főigazgatóságoknál csak elvétve van olyan szakelődő, aki szaknevelésünkben otthonos. Olyan hivatalos szervünk sincs a minisztérium alatt, amely osztatlanul szakoktatásügyünk fejlesztésének szentelné idejét, munkaerejét, minden képességét. Ezen csak az segíthetne, ha visszaállítnák a hat év előtt megszüntetett gyógypedagógiai szaktanács. A főigazgatóságok oda fordulhatnának, ha szakvéleményre lenne szükségük. Az Országos Köznevelési Tanács nem pótolhatja a gyógypedagógiai intézetek országos szaktanácsát. Oktatásügyünk területéről két tagja van a Köznevelési Tanácsnak, de mai szervezetében ez nem mondhat mégsem oly véleményt, amely az oktatásügy munkásainak, vezető embereinek közvéleményét tolmácsolhatná. Ha az egyesület tagjainak többsége szintén így vélekedik, akkor kérni fogjuk a szaktanács visszaállítását.

A gyógypedagógiai tanárképző főiskola szüneteltetése is már sokáig tartó. Az a tudományos munkásság, amely a főhivatás teljesítése mellett ehhez kapcsolódott, szintén szenved. És igen érezzük, különösen a siketnéma-intézetekben, a megfelelő számú férfitanárok hiányát. Ez az oktatási ágazat osztálytanításokhoz inkább férfi tanárokat kíván meg. De a

fiatal férfi tanárok is sietnek el a pályától. Kinevezési idejük messze van, és bizonytalan. A végleges elhelyezkedés és a családalapítás lehetősége nagyon kitolódik. A tanárképző főiskola megnyitása, a fiatalság előmenetelének biztosítása, új állások szervezése égetően sürgős feladat. Ha ezt nem teszik meg hamarosan, veszendőbe mehet másfélszáz évnek lelkes, eredményes munkája. Több szeretetet kérünk azoktól, akik az erkölcsi és anyagi javak elosztásában az élen állanak, akik az elosztásnak fő szempontjait irányítják. A kormányzatnak szociális programjába, népjólétet emelő, egészségügyet javító tevékenységébe igen erősen beletartozni az intézményeinkről való szeretetteljes gondoskodás. Igen sok fogyatékos értelmű gyermek nem iskolázható be megfelelő intézmény hiányában. Tehát sok szeretetre volna még szükség, hogy megalkothassuk azt, ami népünk, legszegényebb néposztályunk, sok szerencsétlen embertársunk megsegítését tenné lehetővé.

Itt, ebben a városban alig néhány hetes a siketnémák nevelőháza és máris sok a barátja. Még itt sem volt s máris hallotta Szilassy Béla nevét, akinek az intézet idehelyezésében jelentős szerepe van. Ezzel örök érdemeket szerzett arra, hogy nevét mindenkor tisztelettel említsük. A város feje, dr. Koltay Ernő, szíves szeretettel fogadta az intézményt. Sörös Béla, a néhai nagy református püspök, szíves készséggel elvállalta a Cházár serlegbeszéd elmondását. Csak hirtelen elhalálozása akadályozta meg, hogy eleget tehessen vállalt feladatának. Emlékét tisztelettel fogjuk őrizni s e helyről is mélységes fájdalommal emlékezünk meg arról a vesztéséről, mely elhúnytával egyházát s az egész magyar közéletet érte. Szálljon gondolatban innen is egy babérlevél, frissen hantolt sírjához.

Egymásra talált a gyógypedagógiai tanárság és Losonc nemes társadalma a szeretet jegyében. Ezt az egymásratalálást köszönti magyar szívvel, őszinte érülettel, azzal a lélekből fakadó kívánnal, hogy ne csak erre a néhány órára találtunk légyen egymásra, hanem szöjjük, fűzzük a barátságot s maradjon az meg mindörökre, amíg magyar magyar földön, magyar életet él.

A Magyar Hiszekegy elmondása után jelentette az elnök, hogy Nagy Péter tb. örökös elnök, dr. Bárczi Gusztáv és Wallrabenstein Frigyes kimentették elmaradásukat.

Ezután Simon József tanügyi tanácsos olvasta fel „*A gyógypedagógia feladatai*” című értekezését.

Értekezése bevezetőjében izzó magyar szívvel ad kifejezést annak a boldog örömmek, mely minden magyar lelkét bearanyozta a Felvidék visszatérésével. Ebbe az égig érő nagy örömszendülésbe Losoncon fohászkodik bele a magyar gyógypedagógiai tanárság egyeteme. Ennek a tanárságnak országjárása a hazai fogyatékosok szociális védelmének, kulturális szükségletének és megmentésének jegyében történik. Azt akarjuk a társadalom lelkébe beültetni, hogy meggyőződésévé váljék az, hogy a siketnek, a némának, a vaknak, a test fogyatékosának lelkét kiművelni, széppé tenni s az értelmében megfogatkozottat magunkhoz emelni mélységes emberi jócselekedet. A gyógypedagógiai tanárság az, aki ezeknek

a szerencsétleneknek igényét emberré tevésük érdekében, a társadalomnak bejelenti. Itt is ilyen igényt jelentünk be, amikor a losonci siketnéma-intézet avatására Losoncon megjelentünk. Azt akarom fejtegetéseimben bizonyítani és feltárni, hogy a fogyatékos érdemes-e arra, hogy őt nagy szeretettel és munkával felemeljük? Ide állítom ezért a fogyatékos gyermeket, hadd nézzünk a lelkébe, hogy annak felénk áramló fénye láttassa meg kötelességünket.

Hogy valaki siket, néma, vak vagy értelmében fogyatkozott, az nem önmagától van. Az egy olyan embersors, amelyből mi egészségesek, épek, látók, hallók kimenekültünk, de ők bennmaradtak. Ezért kell minden épek visszanéznie, hogy lássa meg önmaga kötelességét embertársa sorában, aki velünk egyazon életre jogos, aki ember és mindenekfelett testvér. Ne lásson a vakban senki mást, mint egy embert, akinek félénken kinyújtott kezén átremeg egy kérés, egy szendergő fájdalom. Ne szánakozó mosoly kísérje a siketnéma fürge kezét, amint lelke vágját, gondolatát egy-egy élénk taglejtésben kiformálja, hanem a fürge mozgásban lássák azt a kezet, amelyik még művészi munkára is alkalmassá tétetik s egy magasabbrendű életformát is betölt, mint iparművész, festő, rajzoló. Mindenki lássa benne azt az embert, akit a tudomány, a nevelő-oktatás arra tesz alkalmassá, hogy lelkének tartalmát hangos szóban közölje velünk s ezzel igazolja azt az örök igazságot, hogy aki embertől született, testben és lélekben jött e világra s mint ilyen, az emberi társadalomnak hasznos tagjává válhatik, ha lelkének erőit, testének aravalóságát kifejlesztjük. Ha pedig egy fáradt tekintet, összrendezetlen mozgás állít meg tovasietésünkben, ne forduljunk el tőle, mert ember az, gyermek az, aki tulajdon sorsáért már azért sem felelős, mert ő teremtdött, mert ő küldetett oda, hol nem várták, oda is, ahol nem kívánták. A fogyatékos gyermek kötelességet jelent. Egyesekre, társadalomra, egyházra, államra egyaránt. A kultúra közvagyon. Ebből a közvagyonból jogszerint mindenkinek részesülnie kell, mert csak ezáltal lesz a holnap jobbá és szebbé. A fogyatékos gyermek életigénye előtt az épek nem lehetnek siketek.

Ezután statisztikai adatokat sorol fel a Csonkahaza fogyatékosairól az 1930. évi népszámlálás idejéből. Eszerint 3—60 év közötti korban 7.654 siketnéma, 6.749 vak, 11.951 gyengeelméjű, 15.291 elmebeteg volt hazánkban. Tanköteles korban volt 1791 siketnéma, 443 vak, 3340 gyengeelméjű, 1291 elmebeteg. Az összes fogyatékosok száma tehát 41.644. Ebből tanköteles 6868. Ezzel szemben az 1935. év végén a hazai gyógy-pedagógiai intézetekben volt 1012 siketnéma, 273 vak, 324 foglalkoztatott vak, 388 gyengeelméjű, 73 nagyothalló, 669 hibásbeszédű és 2876 gyenge-tehetségű. A beiskolázott fogyatékosok száma tehát 5615. Beiskolázatlan még 331 siketnéma, 170 vak, 4746 gyengeelméjű.

Egy fogyatékos eltartási, ellátási, nevelési, oktatási költsége (eltartás, ellátás, tanári fizetés, alkalmazottak díjazása, hitoktatók tiszteletdíja, stb.) havonta 40 P 12 fillérbe kerül. Hogy nemzetgazdasági és szociálpolitikai szempontból ez az összeg számba alig jöhet, azt nem kell bizonyítani akkor, amikor arról beszélünk, hogy jogállam, kultúrközös-

ségű és szociális berendezésű nemzet vagyunk, ahol minden polgárnak annyi életlehetőség adatik, amennyire alanyi és fizikai képességei alkalmassá teszik s ezt az alanyi és fizikai alkalmassátételt az államhatalom minden eszközével munkálja és munkáltatja.

Nagy megilletődés és a sajnálat hangján kell azonban megemlíteni, hogy elvétve akadnak a fórumon tekintélyes férfiak, akik a fogyatékos gyermekekre fordított közköltséget sokalják, sajnálják és mint haszon nélkül kidobott pénzt emlegetik. Azonban ezektől a rideg számokkal számolóktól meg szeretném kérdezni, hogy mennyivel váltanák meg saját gyermekeiket a siketségtől, vakságtól, vagy szellemi elmaradottságtól? Azt hiszem, hogy erre a merészen feltett kérdésre egy mély megdöbbenéssel felelnének amellet, hogy keresztényi lelkeségünkől nap-nap után ki kell hangoznia az igének: egymás terhét hordozzátok. Hordozta-e ezt a terhet a társadalom, az egyház? Erre a kérdésre boldog örömmel kell és lehet válaszolnom, mert a siketnémák váci intézetének 118, a vakok József Nádor kir. orsz. intézetének 200-nál jóval több alapítványa volt. S még ma is figyelemre méltó azoknak az adományoknak a száma, mennyisége, ami ezeknek az intézeteknek a kapuján bejut. A magyar társadalom melegszívű érdeklődése jól is esik, mert a gazdag alapítványok a nagy világégésben elértéktelenedtek.

Arra a kérdésre, hogy a fogyatékos gyermek megérdemli-e a ráfordított költséget, a feleletet az oktatási eredmény adja meg. A vak szellemi és ipari kiművelése után kefekötő, zenész, zongorista vagy előadó művész lehet. A polgári iskola IV. osztályával azonos értékű bizonyítvány elnyerése után megnyílik előtte a középiskola s a Zeneművészeti Főiskola kapuja. A siketnéma annyi alaki képzéshez jut, hogy magát hangzó beszéddel kifejezi s mint beszélő és művelt egyén az ipari pályák egész során találhatja meg életboldogulását. A gyengeelméjűek megközelítik az elemi iskola VI. osztálya részére megszabott tantervi anyag redukált mennyiségét és foglalkoztatóikban kosarak, kefék, gyékényáruk, szövöttáruk, szőnyegek készítésével keresik meg kenyerüket.

12 siketnéma-intézet, 5 vakintézet, 5 gyengeelméjűek részére szolgáló nevelő és tanintézet áll a fogyatékos gyermekek rendelkezésére. E mellett van intézetünk a csökkentlátók, a nagyothallók, a hibásbeszédűek és a gyenge tehetségűek részére. Számszerint 52 intézetet és iskolát tart fenn az emberszeretet a fogyatékos gyermekek részére. Siketnéma fiúk, siketnéma leányok, vakok foglalkoztató intézetei egészítik ki a fogyatékosokról való gondoskodás keretét. A vakokat gyámolító egyesület legszebb alkotása a Homeros-énekkar.

Értekezése végén a fogyatékoságot előidéző okokról mondott ismertetést az előadó.

A nagy figyelemmel kísért tartalmas, értékes és a gyógypedagógiai oktatás egész területét felölelő előadást a hallgatóság tapssal, az elnök pedig köszönettel jutalmazta.

Ezzel a közgyűlésnek október hatodikára kitűzött fejezete véget ért.

A közgyűlés II. része október hetedikén délelőtt fél kilenc órai kezdettel zajlott le a siketnéma-intézet tornatermében.

A közgyűlés megnyitása után dr. Krieger György tette meg főtitkári jelentését.

A *főtitkári jelentés* ismertette az egyesület működését az 1938. december 11-én tartott fuzionáló közgyűlés óta. Eszerint: elkészült és jóváhagyatott az egyesület alapszabályzata; megalakult a siket-ügyi és beszédpedagógiai szakosztály és az értelmi és erkölcsi fogyatékosságügyi szakosztály; a siketügyi és beszédpedagógiai szakosztály nívós szaküléseivel máris jelentős munkásságot fejtett ki; szaklapunk minden hónapban megjelenik és gazdag tartalommal, szakszerű, tárgyilagos szerkesztésben szolgálja oktatásügyünk mindhárom ágazatának érdekeit; a vezetőség eljárta a minisztériumban és ott előtárta státusunk sérelmeit, kéréseit: ifjabb kartársaink elhelyezésének ügyét, a tanárképzés ügyét, a VI. fiz. osztálybeli állások szaporításának kérdését, státusunk megfelelő kibővítésének szükségességét, szaklapunk megfelelő segélyezésének ügyét; ezeknek a kérelmeknek elintézését külön beadványokban is kérte az elnökség; sajnos ezek közül csak egy nyert teljesülést: szaklapunk az előző évi segélyeknél valamivel nagyobb anyagi támogatást kapott. Egyesületünk közös választmánya az elmúlt év folyamán négyszer tartott igen látogatott ülést. Ezeknek bőséges tárgysorozata sok elvégzett munkáról és tevékenységről tanuskodik. A főtitkárság irodai forgalmának nagyságát mutatja az, hogy rövid egy év alatt kb. 800 levelet, körlevelet, meghívót, értesítést és választ kellett megírnia és a tagoknak elküldenie. Alakuláskor az egyesületnek 218 tagja volt. Időközben kilépett 11 tag, felvételét kérte 10 kartárs s így az egyesületnek, mely kevés kivétellel összefogja a hazánk területén működő okl. gyógypedagógiai tanárságot, jelenleg 217 tagja van.

A főtitkári jelentést élénk vita követte, melyben Simon József, Szép József, Vargha Béla, Bács László, Istenes Károly, Cseresnyés Ferenc, Rédiger Károly és Zsembai Ferenc vettek részt. A közgyűlés a hozzászólások eredményeképpen a következő határozatokat hozta:

1. Kívánatosnak tartja az egyesület a gyógypedagógiai intézetek országos szaktanácsának visszaállítását.

2. Minden gyakorlati évét betöltött nevelő-tanár hetenként 22 órában tanítson és ezért a főiskolai gyakornokok részére megállapított 120 pengő díjazást kapják, vagy legalább is 80 pengőre emeltessek a jelenlegi díjazás és az ilyen szolgálatban eltöltött idő a szolgálati időbe számíttassék be.

3. A nevelő-tanítói állás úgy szerveztessék meg, hogy azt az állások betöltői ne rövid átmeneti időre töltsék be.

4. Külön igazgatói státus állíttassék fel, a tanárok pedig automatikusan lépjenek elő a VI. fizetési osztályba. Amíg ez nem lehetséges, addig a tanárok 10%-a kerüljön be a VI. fizetési osztályba.

5. A VI. fizetési osztályba be nem kerültek személyi pótlékban részesüljenek, ha a VII. fizetési osztályban a törvényes 9 esztendő már eltöltötték.

6. A kisegítő iskolákban működő okleveles gyógypedagógiai

tanárok foglalják írásba kívánságaikat és azokat terjesszék a választmány elé.

Ezután Szép József, a siketügyi és beszédpedagógiai szakosztály elnöke tette meg jelentését. Ennek főbb pontjai a következők: A szakosztály 1939. január 12-én tartotta alakuló ülését. Ugyanakkor mutatta be az elnök az elkészített ügyrend-tervezetet. 1939. márc. 22-én tartotta a szakosztály első nyilvános ülését, amelyben dr. Bárczi Gusztáv „A beszédnevelés problémái” címen tartott előadást. Ekkor jelentette az elnök, hogy a szakosztály titkári teendőinek végzésére Siposs Jenő váci tanárt kérte fel. Jelentette továbbá, hogy a szakosztály ügyrendje végleges szövegezésben elkészült. Indítványozta azt is, hogy gyűjtessék össze a szakosztály irattárába minden olyan írás, amely a Bárczi-féle módszerről szól. Ez a gyűjtés kiszélesítve, a magyar siketügyi- és beszédpedagógiai múzeum létesítéséhez vezethetne. Szaklapunk febr.-márc. havi számában az elnök szakcikknek írására hívta fel a kartársak készségét. A nyugdíjas kartársakat is kérte, hogy ügyünkre és működésükre vonatkozó emlékezéseiket, tapasztalataikat írják meg. Horényi János kartársunk „Pályatétel” című levelével kapcsolatban kimondotta a szakosztály, hogy amint vagyoni ereje lehetővé teszi, pályatételeket fog kiírni. 1939. ápr. 25-én felterjesztést intézett a VKM-hez a siketügyi és beszédpedagógiai múzeum megszervezése tárgyában. 1939. május 20-án volt a szakosztály második szakosztályi előadó ülése, amelyen Rédiger Károly budapesti kartársunk tartott előadást „Új vágáson, vagy az új szellemben való mikénti munkálkodás” címmel. Az ekkor tartott nagyválasztmányi ülés Siposs Jenőt megerősítette szakosztály-titkári minőségében. A VKM. 1939. május 16-án kelt 62.981—1939—V. 2. ü. o. szám alatti rendeletével engedélyt adott ahhoz, hogy a Magyar Siketügyi és beszédpedagógiai Múzeum, a váci nitézeti múzeum kiszélesítésével, megszervezhető legyen. A múzeum megszervezése tárgyában szeptember hóban felhívást intézett az elnök az intézetekhez, a főigazgatóságokhoz, egyesületekhez és magánosokhoz. A kinyomtatott Szakosztályi Ügyrendet szeptember 20-án a szakosztály minden tagjának elküldötte. A közgyűlés Szép József szakosztályi elnök jelentését örömmel vette tudomásul és azért köszönetet mondott.

Schreiner Ferenc, a vakságügyi szakosztály elnök jelentette, hogy a szakosztály arra az álláspontra helyezkedett, hogy csak az alapszabályok jóváhagyása után alakul meg. Miután ez megtörtént, a szakosztály rövidesen megkezdí működését.

Pánczél Imre szakosztályelnök jelentése az értelmi és erkölcsi fogyatékoságügyi szakosztály működéséről: A szakosztály 1939. március hó 23-án választmányi- és szakosztály alakuló ülést tartott. Ekkor tárgyalta az Ügyrendet is. A szakosztály tagjainak a szaklap részére küldött közleményeit a szerkesztő közölte. Évente két vagy három szakosztályi ülés tartását vette tervbe. Szakoszályülések tartását megnehezíti a tagok szétszórtsága.

A jelentést a közgyűlés köszönettel tudomásul vette.

Gáldy Andor pénztáros jelentése az 1939. jan. 1-től 1939. aug. 31-ig terjedő idő pénztári forgalmáról. Bevétel: 2349 pengő 11 fillér. Kiadás: 2067 pengő 29 fillér. Maradvány: 281 pengő 82 fillér. A Jubileumi Szt. István Alap vagyona: 311 pengő 59 fillér. Az egyesületnek jelenleg 161 egészdíjat fizető és 27 féldíjat fizető tagja van. 29 kartárs még nem adott választ a főtítkár kérdésére. A tagdíjak fizetése rendszeresen történik.

A jelentést a közgyűlés köszönettel tudomásul vette és a számvizsgáló bizottság javaslatára, a pénztárosnak a felmentvényt megadta.

Az évi tagsági díjat 12 pengőben állapította meg a közgyűlés.

Az elnök utalványozási jogát 100 pengőig terjedhető összegben állapította meg a közgyűlés.

Az 1939—1940. évi költségvetési előirányzat összege 2955 pengő 82 fillér.

A szerkesztői és kiadói jelentést Györgyfy Ákos szerkesztő tette meg. A szaklapból ez évben eddig 7 szám jelent meg 284 oldalon, 17 és fél ív terjedelemben. Egy-egy szám tehát átlagosan két és fél ívnyi. A lap 400 példányban jelenik meg. A csere- és tiszteletpéldányosok száma kb. 120. Irattárban marad kb. 50 példány. 23 írónak 35 nagyobb cikke, értekezése jelent meg ebben az évben szaklapunkban, ami azt bizonyítja, hogy a kartársak szívesen nyilatkoznak meg lapunk hasábjain. Siketügyi vonatkozásban 14 írónak 18 cikke, vakságügyi vonatkozásban 2 írónak 5 cikke, értelmi és erkölcsi fogyatékoságügyi vonatkozásban 3 írónak 4 cikke jelent meg. Általános természetű és vezető cikket 4 író írt 8 esetben. A közölt cikkek révén gyógypedagógiai oktatásügyünknek minden korszerű tényét, törekvését munkálta lapunk. Ezenkívül közölte a gyógypedagógiai intézetek tanárainak tájékoztató státusát az 1939. évi március elsejei állapot szerint. Köszönetet mondott azoknak, akik a lap szellemi értékének gyarapításában, munkálásában részt vettek. További közreműködésre kérte a kartársakat.

Az elnök elismeréssel szólt a lap nivóbeli értékeiről és terjedelméről s a közgyűlés a jelentést köszönettel tudomásul vette.

A szerkesztő jelentésével kapcsolatban Vargha Béla debreceni kisegítő iskolai igazgató panaszkolta, hogy egy cikkét a szerkesztő nem közölte. A közgyűlés a szerkesztő és többek hozzászólása után kimondta határozatát: a szerkesztő a közgyűlés teljes bizalmát bírja és azt közöl a laban, amit az ügy érdekében jónak és helyesnek ítél.

A következő évi rendes közgyűlés helyének és idejének megállapítását a választmányra bízta a közgyűlés.

A losonci közgyűlés előkészítéseért hálás köszönetet mondott az elnök a siketnémák losonci állami intézete igazgatójának és feleségének, valamint az egész tanári testületnek és külön Pálinkás Ferenc köztartást vezető tanárnak. A közgyűlés résztvevői jól érezték magukat és hálás köszönettel gondolnak a vendéglátó intézet szívességére.

Ezután a tisztújítás következett Cseresnyés Ferenc korelnök elnöklésével. A korelnök bejelentette, hogy Gábor Lajos és Kákonyi Sándor választmányi tagságukról levélben lemondtak. Majd Ujvárosy József, a jelölőbizottság elnöke terjesztette elő a jelölőbizottság következő javaslatát.

Elnök: Szentgyörgyi Gusztáv. *Társelnökök:* Szép József, Schreiner Ferenc, Pánczél Imre. *Ügyész:* dr. Schannen Béla ügyvéd. *Főtítkár:* dr. Krieger György. *Szerkesztő:* Györgyfy Ákos. *A kiadó-hivatal vezetője:* Györfly Pál. *Pénztáros:* Gáldy Andor. *Ellenőr:* Ujvárosy József. *Számvizsgálók:* Fizáry Bódog, Magyar László, Révász Kálmán.

Választmányi rendes tagok: Bács László, Berényi Ü. Sándor, Erdélyi József, Hochrein Lajos, Kanizsai Dezső, Krupa Pál, László Géza, Lett József, Rédiger Károly, Schulmann Adolf, Simon József, Tinschmidt Ernő, Tóth Árpád, Vida Lajos, Wayán Ferenc, Záborszky Árpád, Góts Ottó, Háberstróh József, Joó Sándor, Schnitzl Gusztáv, dr. Tóth Zoltán, Vajda Lajos, Zsenaty Dezső. Dr. Baranyay Géza, Berényi Ferenc, Kádas György, Kerényi József, Láng István, Libucz József, Vargha Béla. *Póttagok:* Gogola Aladár, Gresz József, Horváth Frigyes, Szabó Gyula, Tóth Ferenc, Végh Ferenc.

A jelölőbizottság javaslatát a közgyűlés egyhangúlag elfogadta s az elnök, az 1938. december 11-én titkos szavazással ideiglenesen megválasztott tisztikart, három évre megválasztottnak jelentette ki.

Szentgyörgyi Gusztáv újonnan megválasztott elnök a maga és az egész tisztikar nevében kijelentette, hogy a tisztségeket elvállalják és abban a szellemben fognak munkálkodni, amelyben a közgyűlés megnyilatkozott.

Isten áldása segítse egyesületünket nemes céljainak munkálásában és elérésére!

III. A Cházár serleg-est.

A Cházár Andrásról való kegyeletes megemlékezés a közgyűlés két napja közé, október hatodikának estéjére volt tárgysorozatra tűzve. Amióta a váci siketnéma intézet tanári kara Cházár András örök érdemeinek méltatására a serleg-ünnepélyt rendszerezítette, ez az első eset, hogy ez a serleg-est nem Vácott tartatott meg. Szentgyörgyi Gusztáv egyesületi elnök, a váci kir. orsz. siketnéma-intézet igazgatója nemcsak a Cházár-serleget, hanem a váci intézet tulajdonát képező ősi Cházár András képet is elhozta magával Losoncra. A losonci Vigadó nagyterme komoly ünnepi színt nyert e drága ereklyének falára való helyezésével. Jelen voltak a közgyűlés tagjai és a város vezetőségének képviselői. Az ünnepi beszédet Szentgyörgyi Gusztáv mondotta. Kegyelettel emlékezett meg először az elhunyt Sörös Béla ref. püspökről, mint ez ünnepi est felkért szónokáról. Cházár Andrást ez alkalommal, mint gróf Széchenyi István előfutárát méltatta, aki emberbaráti nemes lelkülete mellett

javáló meglátó szemű politikus és a magyar nép igazi szükségleteinek eléréseért harcoló férfiú volt. Minden anyagi és erkölcsi javát önzetlenül bocsátotta embertársai rendelkezésére és boldogan tette a haza oltárára. Büszkéek lehetünk, hogy magyar siketnéma oktató-sunk kezdeményezője Cházár András volt.

Az 1939-1940. évi állami költségvetés.

Megjelent az új állami költségvetés az 1939. évi július hó 1-től 1940. évi december hó 31-ig terjedő számadási időszakra. Ennek a gyógypedagógiai oktatásügyre vonatkozó részét az alábbiakban közöljük.

Szakoktatás.

Rovat	Alrovat	Gyógyítva nevelő iskolák	Előirányzat az 1939. júl.-1940. dec. hónapokra P
		a) Rendes kiadások.	
35		1. Személyi járandóságok:	
	1	Rendszeres állandó illetmények (fizetések, lakás- pénzek, családi pótlékok stb.)	1 234.280
	2	Nem rendszeres illetmények (tiszteletdíjak, bérek)	211.050
	3	Jutalmak és segélyek	1.570
			1,446.900
36		2. Dologi kiadások:	
	1	Beszerzési költségek	617.050
	2	Elhelyezési költségek	160.000
	3	Egyéb dologi kiadások	4.600
			781.650
37		Kiküldetési és átköltözködési költségek	3.450
		Összesen:	2,232.000
		b) Rendkívüli kiadások.	
9		Gyógypedagógiai intézetek épületeinek helyreállítá- sára és felszerelésére	50.000
		Bevételek:	
10		Gyógypedagógiai intézetek jövedelmei	35.500

Gyógyítva nevelő iskolák címen a tulajdonképpeni gyógypedagógiai intézetekről (siketnémák, vakok, szellemi fogyatékosok nevelő és foglalkoztató intézetei, valamint a beszédhibák javítására szolgáló intézet), a gyógypedagógiai tanár- és kisegítő iskolai tanítóképzésről, a gyermeklélektani intézetről (nevelési és pályaválasztási

tanácsadó), végül az állami kiségitő iskolák fenntartásáról történik gondoskodás.

A rendes kiadások, személyi járandóságok rovatának részletezése:

Végleges létszám	1939. július 1-i létszám	Fizetési osztály	Gyógyítva nevelő iskolák	Fizetés, haviújj, havibér	Lakáspénz	Családtámogatások	Hadípótlék	Korpótlék	Közlétségi segély	Egyéb pótlékok	Összesen
p e n g ö											
6	6	VI.	a) Tanszemélyzet :	42.156	5 473	2.268	129	—	—	2.880	52.906
131	131		Igazgató, tanár	605.007	186.764	51.084	4.796	—	9.540	9.064	866.255
24	21		Helyettes tanár	45.360	14.808	1.296	—	—	720	—	62.184
3	3	VII.	Segélydíjas tanár	6.480	—	—	—	—	—	—	6.480
25	26		Kiségitő isk. igazg. tanár	16.551	5.563	1.836	129	—	—	231	24.310
5	4		Kiségitő isk. igazg. tanár	95.148	28.133	2.160	388	540	360	576	127.305
1	1		Helyettes tanító	7.596	2.528	—	—	—	—	—	10.124
2	2	XI.	Óvónő	3.555	—	—	—	180	—	—	3.735
1	1		Kézmunka mesternő	4.806	1.458	—	—	90	—	—	6.354
198	198		Gimnáziumi tanár	6.642	2 326	—	—	—	—	—	8.968
2	2	X.	b) Kezelési szak:	5.382	1.899	1.188	—	—	360	—	8.829
1	1		Braille-könyvtáros és	—	—	—	—	—	—	—	—
2	2		Braille-nyomdász	—	—	—	—	—	—	—	—
5	5		c) Altisztek és szolgálók:	2.403	—	450	—	—	180	—	3 033
2	2		Szakaltiszt	3.753	608	360	—	—	180	—	4.901
5	5		I. oszt. altiszt	9.243	382	1.530	—	—	360	—	11.515
2	2		Ápolónő (I. o. altiszt)	3.645	—	—	—	—	360	—	4 005
4	4		Felügyelő (I. o. altiszt)	6.930	492	180	—	—	540	—	8.142
8	8		Felügyelő (II. o. altiszt)	12.033	1 094	—	—	—	900	—	14.027
6	6		II. oszt. altiszt	9.486	1.093	3.690	—	—	540	—	14.809
12	12		Kiségitő szolgáló	17.334	1.503	2.592	—	—	900	—	22.329
40	40		Fokozatos előléptetésekre	5.131	581	—	—	—	—	—	5.712
240	240		Összesen	908.641	254.705	68.634	5.442	810	14.940	12.751	1265.923
			Levonva 2.5% évközi megtakarítást	22.712	6.368	1.716	136	20	373	318	31.643
			Marad 1. alrovat	885.929	248.337	66.918	5.306	790	14 567	12 433	1234.280
			2. alrovat								
			a) Tiszteletdíjak 26 rendszeres állásba még be nem sorolt visszacsatolt területi alkalmazotti illetményeire 129.964, egyéb tiszteletdíjakra 56.593	—	—	—	—	—	—	—	186.557
			b) Bérek. 12 ápolónő díjazására 11.016, 9 rendszeres állásba még be nem sorolt visszacsatolt területi alkalmazott illetményeire 13.477	—	—	—	—	—	—	—	24.493
			Összesen 2. alrovat								211.050
			3. alrovat								
			Jutalmak segélyek	—	—	—	—	—	—	—	1.570
			Összesen 35. rovat								1446.900

A gyógypedagógiai intézetek célja, a tanköteles korban lévő siketnéma, vak és gyengeelméjű gyermekek képzése, általános ismeretek nyújtásával. A foglalkoztató tagozatok a gyógypedagógiai in-

tézetekből kikerült növendékek egy részének ipari kiképzéséről, valamint az idősebb korban megvakultak oktatásáról gondoskodnak. Ebben a tevékenységükben az intézetek munkáit hathatósan kiegészítik a legnagyobb részben a társadalom áldozatkészségével működő gyámolító egyesületek. A beszédhibák javítására szolgáló intézmények célja a dadogók, pöszebeszédűek, a hallónémák és egyéb beszédhibákban szenvedőknek a hibátlan, tiszta kiejtésre és folyékony beszédre való tanítása. A kisegítő iskolák a tanköteleskorban lévő gyengetehetségu gyermekek elemi oktatását végzik.

A gyógypedagógiai tanárképző főiskola a hozzátartozó gyógypedagógiai gyógy- és kórtani laboratóriummal, a gyógypedagógiai intézetek tanárszükségletének kelégitéséről gondoskodik.

Az állami és államilag segélyezett gyógypedagógiai intézmények és intézetek a következők:

A) Tanárképzést szolgáló intézmények.

1. Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola és a vele kapcsolatos gyógypedagógiai gyógy- és kórtani laboratórium, Budapest.

B) Siketnémák intézetei.

1. Siketnémák állami intézete, Budapest.
2. Siketnémák állami intézete, Debrecen.
3. Siketnémák államilag segélyezett intézete, Eger.
4. Siketnémák államilag segélyezett intézete, Kaposvár.
5. Siketnémák államilag segélyezett intézete, Kecskemét.
6. Siketnémák állami intézete, Losonc.
7. Siketnémák államilag segélyezett intézete, Sopron.
8. Siketnémák államilag segélyezett intézete, Szeged.
9. Siketnémák állami intézete, Ungvár.
10. Siketnémák orsz. kir. intézete, Vác.
11. Siketnéma leányok áll. foglalkoztató intézete, Vác.
12. Siketnéma fiúk áll. foglalkoztató intézete, Vác.

C) Hibásbeszédűek intézetei és tanfolyamai.

1. Hibásbeszédűek állami intézete, Budapest.
2. Beszédhibák javítására szolgáló tanfolyam, Debrecen.
3. Beszédhibák javítására szolgáló tanfolyam, Sopron.
4. Beszédhibák javítására szolgáló tanfolyam, Szeged.

D) Vakok intézetei.

1. Vakok József Nádor Kir. Orsz. Intézete, Budapest.
2. Vakok államilag segélyezett központi foglalkoztató intézete és vakok ipariskolája, Budapest.
3. Vakok áll. segélyezett ipariskolája és fogl. int. Munkács.
4. Vakok áll. segélyezett ipariskolája és fogl. int. Szeged.
5. Vakok áll. segélyezett ipariskolája és fogl. int. Szombathely.

E) Szellemi fogyatékosok intézetei.

1. Állami gyógypedagógiai nevelő intézet, Budapest.

2. Állami gyógypedagógiai nevelő intézet, Nagyszöllös.
3. Békésmegyei Pártfogó Egyesület gyógypedagógiai intézete leányok számára, Gyula.
4. Békésmegyei Pártfogó Egyesület gyógypedagógiai intézete fiúk számára, Kisújszállás.

F) Kisegítő iskolák.

Állami kisegítő iskola van: Budapesten, Baján, Debrecenben, Egerben, Gyöngyösön, Hatvanban, Hajduhadházán, Kecskeméten, Kiskúnhalason, Kispesten, Kisperest—Wekerle-telepen, Mezőtúron, Miskolcon, Nyíregyházán, Pestszenterzsébeten, Pécsen, Szegeden és Újpesten.

Községi iskola van Szombathelyen.

Államilag segélyezett iskola van Győrött.

Hitfelekezeti iskola van Sopronban.

G) Gyermeklélektani Intézet, Budapest.

A személyi járandóságok 1938—39. évre megállapított összegének másfélszere: 1,216.815 P; 1939—1940-re előirányzott összeg: 1,446.900 P; 1939—1940-re tehát több 230.085 pengővel.

Az 1. alrovaton a gyógypedagógiai intézeteknél és az állami kisegítő iskoláknál, valamint a gyermeklélektani intézetnél működő tanárok, illetőleg állami kisegítő iskolai tanítók és egyéb alkalmazottak illetményeiről van gondoskodás.

Többetlet okoznak a fokozatos előléptetések, a családi pótlékoknak az 1938 : XXXVIII. tc. alapján történt felemelése, az 1939 : XXXVII. tc. alapján járó korpótlék, a gyermeklélektani intézet részére felvett 1 tanársegédi, a kisújszállási és gyulai egyesületi gyógypedagógiai intézetek részére felvett 2 rendes tanári állás, továbbá a gyógypedagógiai intézeti tanárok státushelyzetének javítására felvett 12 helyettes tanári, — 3 segélydíjas tanári- és a kisegítő iskolák részére felvett 2 helyettes tanítói állás, valamint 1 kisegítő szolgai alkalmazás.

A 2. alrovaton előirányzott összegből nyer fedezetet a rendszeres állásba még be nem sorolt 18 felvidéki és 8 kárpátaljai gyógypedagógiai tanerő illetménye, női kézimunkamesternők (5) óradíjátalánya, 19 nevelőtanár havidíja, óradíjas nevelő tanárok óradíjai, internátusi és kisegítő iskolai kezelők és szakorvosok (15) évi tiszteletdíja, óraadó hitoktatók óradíja, 1 szakdíjnok, 2 díjnok fizetése, 1 lelkész tiszteletdíja, 12 irgalmasnővér díja, 3 megbízott iparosmester, 4 felügyelő és 2 napibéres szolga illetménye.

A 3. alrovaton előirányzott összeg az arra leginkább rászoruló alkalmazottak segélyezésére szolgál.

A *dologi kiadások* 1938—39 évre megállapított összegének másfélszere 635.850 P; 1939—1940-re előirányzott összeg 781.650 P; 1939—1940-re tehát több 145.800 pengővel.

Az 1. alrovaton nyernek fedezetet a mintegy 1000—1300 bentlakó növendék ellátásával és ápolásával és a bejáró növendékek nevelésével és oktatásával, valamint a 136 főnyi személyzet ellátásával járó

dologi kiadások. Ezen az alrovaon számoltatnak el 18 internátussal ellátott gyógypedagógiai intézet és 18 állami kiségitő iskola irodaszer-, nyomtatvány- és bútorbeszerzési, elméleti és gyakorlati oktatási, tanári- és ifjúsági könyvtári kiadásai, továbbá a tanszerek, a tanítási célt szolgáló ipari eszközök és anyagok beszerzési költségei, valamint a telefondíjak és küldöncdíjak.

Az állami és államilag segélyezett gyógypedagógiai intézeteken kívül a Gyermeklélektani Intézet, Nevelési és Pályaválasztási Tanácsadó, nemkülönben a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Állami Gyógy- és Kórtani Laboratórium dologi szükséglete, valamint a Vakokat Gyámolító Országos Egyesület, a Vakokat Gyámolító Dunántúli Egyesület, a Vakokat Gyámolító Délmagyarországi Egyesület és a Vakokat Gyámolító Kárpátaljai Egyesület államsegélye is ebből nyer fedezetet.

A 2. alrovaon irányoztattak elő a siketnémák egri államilag segélyezett intézetének, valamint a debreceni és pestszenterzsébeti állami kiségitő iskolának évi házbére, továbbá kb. 1200 helyiség tisztogatási, fűtési és világítási költsége, valamint a vízdíjak, kéményszerés és csatornajarulékok.

A 3. alrovaon vannak előirányozva az OTI járulékok és a Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Közlönyének évi államsegélye.

Kiküldetési és átköltözködési költségek 1938—39. évre megállapított összegének másfélszerese 2250.— P; 1939—40-re előirányzott össze 3450.— P; 1939—40-re tehát több 1200.— P-vel.

Ebből az összegből az intézetek személyzetének áthelyezésével, valamint az intézetek érdekében történő helyszíni ellenőrzésekkel kapcsolatos költségekről történik gondoskodás.

A gyógypedagógiai intézetek épületeinek helyreállítására és felszerelésére 1938—39. évre megállapított összeg másfélszerese 75.000.— P; 1939—1940-re előirányzott összeg 50.000.— P; 1930—1940-re tehát kevesebb 25.000 P-vel.

Az előirányzott összeg az államkincstár tulajdonában lévő épületek tatarozására szükséges.

Ha végigtekintjük az itt teljes szövegében közölt 1939—40. évi költségvetést, örömmel és jóleső meglegedettséggel állapíthatjuk meg, hogy amit az 1938—1939. évi költségvetésben — ifjú tanárságunk helyzetével kapcsolatban — mint fájó hiányt állapítottunk meg, az ebben a költségvetésben részben már teljesezésbe ment a 2. rendes, a 12 helyettes és a 3 segélydíjas tanári állás felvételével. Ezért a gondoskodásért készséggel fejezzük ki a gyógypedagógiai tanárság háláját mindazoknak az ügyosztálybeli felelős tényezőknek, akiknek bölcs megértése révén ez a régi fájó seb az ügy javára a gyógyulás állapotába jutott. Bízvást reméljük többi kívánságainknak valósulását is. Adja Isten, hogy a legközelebbi költségvetés ismertetésekor további eredményekről számolhassunk be.

Örs.

† Vető (Volmann) János.

Október hó 20-án kaptuk a megdöbbentő hírt, hogy szeretett igazgatónk rövid szenvedés után váratlanul elhunyt. Az intézetben elnémult a zaj és úrrá lett a néma, leverő fájdalom. Alig maradt szem szárazon, a tanárok, növendékek és alkalmazottak siratták szeretett igazgatójukat: Vető (Volmann) Jánost.

Vető (Volmann) János Ujszentpéter községben, Torontál megyében 1887. április 11-én született. Iskoláit Temesváron és Szegeden végezte, majd feljött Budapestre, ahol a gyógypedagógiai tanárképző hallgatója lett. Az igazi magyar érzést és gondolkodást szegedi tanulóéveiben szívta magába. 1911. szeptember 2-án lett a Vakok József Nádor Kir. Orsz. Intézete gyakorló tanára, 1912-ben pedig végleges minőségben áthelyezték az áll. kiségitő iskolához. A világháború alatt egy ideig katonai szolgálatot teljesített. 1921. szeptember 10-én az újpesti áll. kiségitőiskola szervezésével és vezetésével bízták meg. Itt igen értékes szervezői munkásságot fejtett ki. 1924-ben áthelyezték a Vakok József Nádor Kir. Orsz. Intézetéhez Budapestre.

Amikor Herodek Károly igazgató hosszú, eredményes és kiváló működése után nyugalomba vonult, a felettes hatóság 1933. június 20-án az intézet élére állította. Néhány évvel később a vakok intézeteinek orsz. tanulmányi felügyelője lett. A Siketnémák és Vakok Tanárai Orsz. Egyesületének a legmunkásab és eredményesebb időszakában titkára volt, majd később társelnökké választották. A Vakokat Gyámolító Orsz. Egyesület, valamint a vakok Újpesti Menháza és segélyegylete választmányi tagja, a vakok József Nádor Kir. Orsz. Intézete ifj. vöröskeresztszervezője s az intézet önképzőkörének díszelnöke volt.

E sokoldalú elfoglaltsága közül mi kartársai, akik napról-napra a legközvetlenebbül érintkeztünk vele, igazgatói működését tekintjük legeredményesebbnek és legértékesebbnek. Különben az intézetnek minden alkalmazottja szerette, becsülte, tisztelte, mint igazságosan gondolkozó és szociális érzéstől áthatott igazgatót. A

növendékek valóságos apjuknak tekintették, mert szerette őket, mindegyikhez volt egy-két biztató szava és mert úgy gondoskodott róluk, mint szeretett családja tagjairól. Ez nem is lehetett másképpen, mert mint férj és apa mintaszerű életet élt.

Kartársait szerette, megbecsülte, munkásságukat értékelni tudta és a velük való érintkezésnél az őszinte, nyílt, baráti érzés s hang vezette. Kiegyensúlyozott lelkű ember volt, kit áthatott a mély, vallásos érzés és a Mindenható akaratában való megnyugvás. Az életet, a küzdelmet és az élet realitásait ismerte s az emberi gyarlóságok fölé tudott emelkedni. Ezeket meg is tudta bocsájtani. Nem ridég előljáró, hanem megértő, meggyőzni tudó és erkölcsi alapon álló volt. Becsülte a szellemi értékeket, szaktudását fáradtságot nem ismerő szorgalommal és kitartással állandóan bővítete. A vezetésben átvette elődjének szellemét, a barátságot, a szeretetet, az összhangra, megértésre való törekvést és ezt a mintaszerűségig fejlesztette. Áldott jó szíve minden lélekben a Mindenható teremtményét, az embert tekintette. Nem a nagy szólamok, hanem a csendes, de eredményes cselekvéseknek embere vol. A nemesre, szépre és jóra törekedett. Kartársai szerették, megértették őt, vonzódtak hozzá és e szeretet az ő hivatásának sok keserű és nehéz óráján segítette át és adott neki erőt arra, hogy sokszor súlyos feladatának meg tudjon felelni.

Kedves igazgatónk, kartársunk, barátunk, elmentél közülünk. Elmentél oda, ahol nincs öröm, fájdalom, küzdés, csak csendes béke. Testedet visszaadtad az anyaföldnek, lelked pedig visszaszállt Alkotójához. Nem maradt más utánad, csak áldott jó szellemed és a sok kedves, fájó emlék. Nem fogunk elfelejteni s emléked élni fog közöttünk, míg a Mindenható akarata rajtunk is be nem teljesedik. Isten veled, nyugodj békével!

*

Vető (Volmann) János temetése.

A Vakok József Nádor Kir. Orsz. Intézete igazgatóját, f. évi október hó 22-én temették el a Kerepesi-temető ravatalozójából. A temetési szertartást Mihalovits Zsigmond prelátus, c. kanonok végezte. A szertartás alatt az intézet énekkara gyászdalokat énekelt.

A szertartás végeztével Schreiner Ferenc c. igazgató kartársai nevében megható búcsúbeszédet mondott:

... És jött egy szomorú délelőtt. Pedig már reményleni mertük, hogy valahol, valaki, akit nagyon vártunk, javulóban van, hazaérkezik. Helyette csak egy síró család érkezett, csak a köntöse jött meg. Elárvultunk. S nekünk most búcsúznunk kell, örökre búcsúznunk a mi igazgatóunktól, barátunktól, a mi Jánosunktól, a mi — úgy, ahogy otthon: a mi Jancsinktól.

Az íróasztal mellől, az osztályok ajtajai mellől egyszerre az örök fényesség kapujába jutni: döbbenetes eset. Pedig tudhattuk volna eleve, hogy ez a kiválasztottak útja, melyet sors és végzet szab meg. A világ

talánok ügye volt az ő sorsa, a világtalanok sorsa az ő végzete. És aki ezt az utat járja, rövid utat jár, de isteni utat jár.

Isteni vonásokban valóban bővelkedett is. És éppen ezért tudott emberségesen ember is lenni. Olyan ember volt, akinek lelke és szíve mindig hófehéren ragyog. Ragyogott jószándékú beszédjével és jószándékú cselekedeteivel. Valósággal fényes volt körülötte minden. Körülötte a béke és csend terjedt, az egyetértés, mert mindig szeretettel várt bennünket, mi meg viszont nap-nap mellett szeretettel vártuk a találkozást vele. S ha ilyenkor szólt hozzánk, ha ilyenkor cselekedett értünk, vagy világtalan gyermekeiért, mindig nehéz volt megállaptani, miből adott többet: érzéseiben a lelkéből-e, vagy gondolataiban a szívéből-e? És mert szív és lélek együtt kormányozta minden szándékát, ezért áradt kitűnő nevelőhatás is belőle. Tanári munkájából is kiváltképen nevelői természete ütközött ki. Hiszen értett egy igen nagy tudományhoz. Egy kevesek által ismert nagy tudományhoz: hogyan kell jó embernek lenni. És ahogy a világ bölcsei az emberiség nevelői lettek, úgy lett ő is gazdag jósa által elhivatott gyermeknevelővé. Ölelő szeretettel lehajolt a szegények legszegényebbjére felé; fényt, meleget ajándékozott azoknak, kiktől a természet valami nagy kincset megtagadott. S kiket a közvélemény értékteleneknek tartott, ő a lábbal taposott értéktelen homokban is kincsekre talált. Igen, mert tudta, hogy csak módját kell megtalálni s a homokot üveggé lehet olvasztani, lencsékké csiszolni s velük felfedezni a csillagokat. Ezzel a munkájával pedig dísz és tekintélyt biztosított valamennyiünk munkájának, a vak gyermekeinek pedig boldogulást, életet.

Köszönjük mindezt Neked drága, jó Barát, szeretett Igazgatónk. Érezd meg, hogy most Feléd nyúl tanári testületed minden egyes tagjának keze, érezd meg, hogy az ihletett gyengéd kézzszorításban benne van a köszönet, mert Te voltál számunkra a szeretet. Isten Vele!

Megindult a gyászmenet. A gyászkocsit elborította a sok virág és koszorú.

A sírnál Jáksó László intézeti növendék a növendékek nevében vett búcsút a növendékek áldott jó apjától:

Drága jó Édesapánk!

Itt vagyunk mindnyájan. Eljöttünk hozzád, hogy elbúcsúzzunk Tőled örökre. De torkunk összeszorul, hangunk megcsuklik, szemünkben gyászkönnyek égnék. Hogyan búcsúzzunk el Tőled, kit úgy szeretünk, ki Édesapánk voltál?

Köszönjük, hogy nekünk adtad a szívedet, köszönjük, hogy nekünk adtad Magadat, köszönjük, hogy dolgoztál, küzdöttél, szenvedtél értünk, köszönjük minden csepp verejtéked, minden mosolyod, minden szavad, egyszóval köszönjük az életedet, amit nekünk adtál.

Most elmentél, itthagytál bennünket, és soha, soha többé nem térsz vissza közénk. Most talán a jó Isten égi trónuslépcsőjéről mosolyogsz le ránk, s onnan fogsz bennünket tovább igazgatni, bizonytalan életünk nehéz útjain.

Halld meg szavunkat, Édesapánk! Ne felejts el bennünket, hanem vidd magaddal emlékezetünket a túlvilágra, szeress minket tovább, a síron túl is!

Igérjük, valahányszor kigyúlnak az emléklángok a sírok fölött, mi mindig ott leszünk.

Isten veled! Isten veled! Szóljatok csak kicsi lélekharangok, sírjátok emberek, mert egy Édesapát temetnek most, sokszáz gyermeknek az Édesapját!

Ne zavarja semmi síri nyugalmadat, vegyen körül a halottak csendje, halottak békéje!

Légy áldott örökre, az Isten veled! Amen!

Az igen megható szavak után alig maradt szem szárazon.

Ezután a Magyar Gyógyped. Tanárok Orsz. Egyesülete részéről Szentgyörgyi Gusztáv elnök méltatta az elhunytak az egyesület érdekében kifejtett önzetlen munkásságát.

Kedves Kartársunk és Barátunk!

A Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesülete jelen- és távol lévő tagjaival egyaránt őszinte és mély fájdalommal áll sírod körül. Megsiratjuk igaz könnyekkel a munkás embert és nehéz szívvel veszünk korai búcsút a drága jó baráttól, az örömben résztvevő, a fájdalomból mindig részt kérő hűséges pályatárstól.

A veszteség azért is nagy, mert az az egyesület vesztett Benned nem mindennapi embert, amelynek éveken keresztül lüktető s meleg lelke voltál. Azokat az eredménydús és termékeny éveket — amikor egyesületünk egyik elődjének, a Siketnémák és Vakok Tanárai Országos Egyesületének voltál titkára — oly időként jelöljük meg, amikor szervezetünk anyagi és erkölcsi érdekei felett elevenen állottak őrt. A hűséges, becsületes és derék őrszem Te voltál. Ezt nem felejtjük el soha, ezért siratunk mind őszinte könnyekkel.

Tesszük ezt azonban azért is, mert minden Reád bízott értékre, jobban, mint magadra, így örködtél: család, intézet, vagy egyesület volt az, lettek légyen azok anyagi, vagy szellemi javak, erkölcsi értékek, vagy tiszteletreméltó hagyományok, gyermek, vagy felnőtt, növendék, vagy tanár, úgy vigyáztál rájuk, hogy ha halandó bízta is Reád, mintha a véghetetlen Teremtő adta volna őket erős, de meleg kezébe. Amit eléd adtak, megmunkáltad híven, nem pusztán a fegyelmezett katona kötelességérzetével, hanem teljes és igaz lélekkel, a hős harcos módjára, önfeláldozóan még akkor is, amikor más már csak magára, a maga teste épségére, a lelke nyugalma, jövője boldogságára gondolt volna. Te elégtél hamar, mert nemcsak tápláltad a tüzet, hanem magadat sem kímélted, magad is a lángok martaléka lettél, hogy a szövetségnek annál jobban gyujtsa, világítsa, melegítsen messze s más hideg szivekben ébressze fel a szent tüzet a vak, a siket, az értelmi fogyatékos ember testvér iránt. A tűzben, amit mi csak élesztünk, elégtél jómagad, példát szolgáltatva arra, hogy ezen a pályán ilyenek az igaz emberek, akik mások boldogulásáért, s nem a maguk jóvoltáért léptek ide.

Őszinte tisztelettel és kegyelettel gondolunk Reád ezért felejthetetlen drága jó Kartársunk, aki sokaknak tiszteletét vívta ki s még többeknek szeretetét ébresztette fel az oktatásügy, a fogyatékosok iránt.

A Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesületének minden tagja nagy fájdalommal vesz kis időre búcsút Tőled abban a szent

reménységben, hogy a nagy örökkévalóságban találkozunk.

Addig nyugodjál békében! Pihenjen tested abban a magyar földben, amelyen míg éltél, isteni és emberi kötelességeket híven teljesítettél s amelynek világtalan lakóit itt maradt halhatatlan lelkeddel, kedves emlékeiddel, el nem felejthető példás cselekedeteiddel ezután sem szünsz meg boldogítani.

Isten veled!

A megható beszédek után a gyászoló közönség meghatva távozott az új sírhanthól.

Konrád György.

Válaszom Rédiger Károlynak.

Írta: Istenes Károly.

Lapunk 1939. évi július havi 6. számában — ott már megnevezett okokból — helyre kellett igazítanom Rédigernek azt az állítását, hogy a siketnémák budapesti m. kir. áll. intézetében, annak az ú. n. Bárczi-féle osztályaiban kezdetben totál siketekkel, azután válogatott növendék-anyaggal, végül halló-beszélő, vagy legalább is hallási szigettel rendelkező gyermekekkel történt a kísérletezés. Helyreigazításom során mind a hat, tehát valamennyi ú. n. Bárczi-féle osztályt statisztikai sorba állítottam. De adtam összehasonlító s országos jellegű statisztikát a Bárczi- és nem Bárczi-féle osztályok hallásbeli állapotáról is. Ezekkel a statisztikai adatokkal és az azokhoz fűzött magyarázatokkal beigazoltam a fenti állítás tarthatatlanságát. De beigazoltam azt is, hogy a kezdeti hallásbeli állapot szempontjából nincs mit szemére vetni a Bárczi-féle osztályoknak. Ezeket a statisztikai adatokat természetesen, mivel azok mindenképen elfogulatlan szakemberek megfigyeléseinek és megállapításainak az adataiból tevődtek össze, továbbra is fenntartom.

Ezeknek kijelentése mellett, arra a bizonyos Rédiger-féle „Válasz”-ra — de csak igen röviden — a következőket kell megjegyeznem:

1. Rédiger — érdekből — még a statisztika formaváltoztatásától sem riadt vissza. Amíg én, mivel így kívánta azt az ő helyreigazításra váró állítása, mind a hat érdekelt osztályról készítettem statisztikát, addig ő csak a neki kedvezőnek mutakozó IV. és V. osztályról csinált statisztikát s hozzá még ezekről is úgy, hogy velem ellentétben a szó- és mondathallókat együtt szerepeltette, hogy látszólagosan mennél nagyobb százalékot mutasson ki a Bárczi-féle osztályok terhére.

2. Megint csak érdekből, teljesen számításon kívül hagyta a Bárczi- és nem Bárczi-féle osztályok beszédesen összehasonlító statisztikáját.

3. Szót érdemel többek között az a tény is, hogy sajátos statisztikájának készítésénél statisztikai zavart teremtett azzal, hogy a „svábul” beszélőt, aki az intézetbe kerülésekor már siket volt, szó- és mondathallónak vette. Szó- és mondathallónak vette azt a K. E.-t is, aki Dr. Lenárd és Dr. Tobl megállapítása szerint csak a fülbe kiabálva adta vissza a szavakat, de azokat is csak hibásan. Ezek a kicsinek látszó különbségek 12-es létszámú osztályoknál igen számottevő %-os eltéréseket eredményeztek.

Az ő sajátos és házi használatra készített statisztikájának egy további hibája, hogy egy-egy esetben nem a kezdeti állapotot vette számba. Természetesen ezek is teremtettek statisztikai eltéréseket.

Aki csak ennyi gonddal és tárgyilagossággal veszi számba a tényeket, az ne akarjon a tényeknek megfelelőbb adatokkal szolgálni. Ennek kijelentésére feljogosít egyébként még a következő tény is:

Rédiger ugyanis azon a bemutatásszerű előadásán — a saját értékét akarván emelni — úgy mutatta be osztályát, mint amely osztálynak minden egyes növendékét — már az első osztálytól kezdve — csakis ő tanította volna. Amikor aztán Ujvárosy az igazi tényeknek megfelelően azt mondta, hogy Rédigernek ez az állítása nem felel meg a tényeknek, mert hisz a bemutatott növendékeknek mintegy a felét ő (Ujvárosy) tanította a II. osztályban, Rédigernek erre a helyreigazításra egy szava sem volt. Megjegyzem folytatólagosan, hogy az I. osztályban sem Rédiger, hanem Thüringer tanította a kérdéses gyermekeket. Az itt közöltek sem igazolják Rédiger adatainak hűségét.

Ezekkel is számolván, nekem ez üggyel kapcsolatosan nincs több szavam. De nem is lehet!

Hozzászólás a „Kiricsi: Hangkapcsolási fogás az értelmi fogyatékosok első osztályában” c. közleményhez.

Irta: Bors Vilmos.

Közlönyünk ezévi 6. számában, a fenti címmel közölt cikket, annak minden sorát nagy élvezettel olvastam.

Hozzászólásom egyetlen oka az, hogy megállapítsam, hogy mindazt, amit a cikkíró „fogásnak” nevez, már évekkel ezelőtt Horváth Frigyes, az állami gyógypedagógiai intézet volt tanára, módszerre dolgozta fel. A „Magyar Gyógypedagógia” c. szaklapban évekkel ezelőtt én ismerttettem: „Horváth: Szótagkép olvasó módszer”-ét. Két évvel ezelőtt pedig Kispesten, egy helyi pedagógiai szeminá-

rium keretében mintegy 150 pedagógus előtt ismertettem ezt a módszert s azt mintatanításban is bemutattuk. A „Szótagkép olvasó módszer”-t már többen sikeresen használják.

Mindezek megállapítását azért tartottam szükségesnek, mert *először*: válaszolni akartam az igen tisztelt cikkíró úrnak arra a pár sorára, mely így hangzik: „Azóta már más osztályban tanítok és mielőtt elfelejteném ezt a kis hangkapcsolási fogást, leírtam. Hát-ha tovább fejleszve megkönnyítjük vele a kapcsolat nehézségeit.” A megsejtett gondolatot és „fogást” Horváth tanár évekkal ezelőtt már tovább fejlesztette. *Másodszor*: hogy az irányítók és irányítottak észrevegyék Horváth és Kiricsi tanárok és sok más tanár hasonló természetű reformtörekvéseit s egyúttal tanulságként megállapítsák, hogy a nevelhető csökkent értelmű fogyatékosok írás-olvasás tanítási módszerén, az eddigi eljárásokon — akár a fonomimikai, akár más külföldről importált módszereken — változtatni kell. Horváth Frigyes „Szótagkép olvasó módszere” eredeti magyar elgondolás. A magyar nyelv sajátosságait és szerkezeti felépítettségét veszi figyelembe és minden tekintetben alkalmazkodik a kisgyermek, különösen pedig a nevelhető csökkent értelmű gyermek lelki és értelmi színvonalához. Méltó arra, hogy minél szélesebb körben alkalmazzák.

Hozzászólásom végén tisztelettel megállapítom, hogy ügyünk kiváló írotábor a nemes törekvéseket szaklapjainkban mindig közkincsé tette és teszi. Szedjük elő a mult írásait és becsüljük meg egymás munkálkodását azzal, hogy az értékes törekvéseket megvalósítjuk. Ismerjük és ismertessük meg tanár-társaink igazi értékeit s támogassuk az ügy javát szolgáló nemes törekvéseiket.

Egyesületi élet.

NAGYVÁLASZTMÁNYI ÜLÉS. A MGYTOE nagyválasztmányának ülést tartott 1939. szeptember 30-án, Budapesten, a siketnémák állami intézetében. Jelen voltak Szentgyörgyi Gusztáv egyesületi elnök elnökletele alatt a következő tagok: Berényi Ferenc, Bíró Sándor, Fizáry Bódog, Gáldy Andor, Góts Ottó, Györgyfy Ákos, Hochrein Lajos, Istenes Károly, Kerényi József, dr. Krieger György, László Géza, Magyar László, Murányi Antal, Rédiger Károly, Schannen Péter, Schreiner Ferenc, Schulmann Adolf, Simon József, Szép József, Ujvárosy József, Zsentay Dezső. — Az elnök bejelentette, hogy az egyesület évi rendes közgyűlését Losoncon fogja megtartani. Ezzel egyidőben történik meg a losonci áll. siketnéma intézet megnyitása és a váci tanári testület szokásos évi Cházár András serleg-ünnepét is ott tartja meg. — Az egyesület alapszabályai kinyomattak és azt minden tagnak elküldötték. — Az egri sn. int. tanári testülete felhívta az elnökség figyelmét arra, hogy a tankötelezettség

tervbe vett újabb rendezése alkalmából, a siketnémák tankötelezettségének kimondása érdekében lépjen közbe. Az elnökség kérelmet adott be a tárggyban a VKM-hez. — A Tanügyi Egyesületek Szövetsége elhatározta, hogy a korpótlék visszaállításának és az előlépés szempontjából kikapcsolt egy év beszámításának ügyében kérelmet ad be a kormányhoz. — Egy beadványban előterjeszteni akarják az összes státusok sérelmeit, ezért kéri, hogy minden egyesület állítsa össze orvoslandó sérelmeit. Az elnök a főtitkárt bízta meg ezek összefoglalásával. — Örömmel tudatja, hogy a közelmúltban „Olvasmány gyűjtemény“ és „Történelem“ című tankönyvpótló *kézirat* jelent meg nyomtatásban. Öröndetes esemény, ha ezen a téren történik valami. — Dr. Krieger György főtitkár jelentette, hogy Spitzer Irén állásban nem lévő okl. gyógypedagógiai tanár az egyesületbe való felvételét kéri, teljes tagdíj fizetéssel. A választmány Spitzer Irént az egyesület tagjai sorába felvette. — Gáldy Andor pénztáros az egyesület pénztár-forgalmát és az 1939—1940. évi költségvetéstervezetet ismertette. — Györgyfy Ákos szerkesztő jelentette, hogy a lapszerkesztésben és a lapkiadásban fennakadás nincs. — A losonci közgyűlésen megejtendő tisztújítás előkészítésére Ujvárosy József elnökle alatt dr. Baranyay Géza, Hochrein Lajos, Záborszky Árpád és Zsentay Dezső tagokkal jelölőbizottságot küldött ki a választmány. — Györgyfy Ákos felolvasta az egyesülettől neki megbírálásra kiadott, Nagy Péter ny. siketnémaintézeti igazgató szerző által a siketnéma intézetek V.—VI. osztályai számára írt olvasókönyv bírálatát. A bírálat után Murányi Antal kért engedélyt a betegsége miatt meg nem jelenhetett Nagy Péter által hozzá juttatott levél felolvasására. Nagy Péter ebben a levélben könyve bírálatának elhúzódsáért és az „Olvasmánygyűjtemény“ előszavában lévő egyes megállapítások miatt tett észrevételezést. Az elhangzott hozzászólások után a választmány egyhangúlag azt a határozatot hozta, hogy Nagy Péter tb. elnök tudomására hozza, hogy az egyesület megbíráltatta az V.—VI. osztályok részére írt „Olvasókönyv“-ét s azt a siketnéma intézetek használatára, a bírálatnak szellemében, megfelelőnek találta. Ajánlja az egyesület, hogy engedélyezés céljából terjessze fel hivatalos bírálatra az illetékes felsőbb hatósághoz és amennyiben kívánja, Györgyfy Ákos bírálatát vegye figyelembe. E határozat tudtuladására és az ügy elintézésére, Simon József tanügyi tanácsost kérte fel a választmány.

TISZTELGÉS A MINISZTERIUMBAN. A losonci közgyűlésen megválasztott egyesületi új tisztikar Szentgyörgyi Gusztáv elnök vezetésével október 19-én tisztelgett a minisztériumban dr. Damjanovich Lajos ügyosztályfőnöknél. Elnök az egyesület nevében üdvözölte az ügyosztályfőnök urat s előterjesztette a közgyűlési határozatokat: a tanárképzés ügyét, a szaktanács felállítását, a külön igazgatói státus kérdését, a tanárok személyi pótlékát, az ifjabb tanárok helyzetének kielégítő rendezését, a lapsedély ügyét és mindazt, amik státusunk helyzetének javítását képezik. Kérte kívánságainknak jóakarató támogatását és a lehetőség szerint való kedvező elintézését. Az ügyosztályfőnök úr az előterjesztett kéréseket megértéssel fogadta. Ő maga is kíváncsúnak, szükségesnek

tartja, hogy a volt szaktanácshoz hasonló véleményező szerve legyen a minisztériumnak, mert a jelenlegi közoktatásügyi tanács sokoldalú munkája miatt keveset foglalkozhat a gyógypedagógiát érintő ügyekkel. Két új tanári állás szerveztett a gyulai, illetőleg a kisújszállási intézetek részére. A többi státusbeli kérésünk a polgári iskolai tanárokéval együtt nyer majd elintézését, ha erre az anyagi fedezet meglesz. Most egyelőre azonban fontosabb ügyekre kell minden pénz. A multban is tapasztalt jóakarataról biztosította az egyesület vezetőségét. Ezután az elnökség Pócza József tanár előadónál és számvevőségünk vezetőjénél tisztelgett és kérte az ő jóindulatú támogatásukat is.

MEGHIVÓ. Egyesületünk nagyválasztmánya 1939. november hó 25-én, szombaton délután fél öt órai kezdettel ülést tart a siketnémák budapesti áll. intézetében, melyre az egyesület tagjait ezúton is meghívja az elnökség.

UGYANCSAK november hó 25-én délután 6 órai kezdettel a siket-
ügyi és beszédpedagógiai szakosztály szakülést tart a siketnémák budapesti állami intézetében. Ezen a szakülésen Wolkóber János váci siketnéma-intézeti tanár tart előadást: „Néhány gyakorlati megoldás a siketnéma nevelés-oktatás köréből” címmel. A szakosztály minden tagját és az egyesület érdeklődő tagjait is ezúton hívja meg a szakosztály elnöksége.

Könyv- és lapszemle.

KÉT KÉZIRAT. *Történelem* a siketnémák intézetei VII. osztályos tanulói számára. *Történelem* a siketnémák intézetei VIII. osztályos tanulói számára. Irta: *Zsembai Ferenc*, a siketnémák váci kir. orsz. intézetének tanára. Kiadta a siketnémák váci kir. orsz. intézetének tanári testülete a Siketnémákat Gyámoló Váci Egyesület anyagi támogatásával 1939-ben. Felelős kiadó Szentgyörgyi Gusztáv igazgató. Folyóirat nagyság. Az első füzet 20 oldalas, a második pedig 32 oldalas. Mindkét füzethez Szentgyörgyi Gusztáv igazgató írt bevezetőt. Ezekben megokolja, miért kellett és hogyan lehetett ezeket a *kéziratokat* nyomdai kiállításban megjelentetni? Nem tekinti végleges tankönyveknek ezeket a munkákat. Bírálatra és a bírálatnak közlésére kéri a kartársakat, hogy a *kéziratok* alapján kiadandó tankönyvek minden oktatási igényt kielégíthessenek. A váci siketnémaintézet tanári testületének tankönyvek megteremtésére irányuló értékes munkálkodását osztatlan örömmel és elismeréssel figyeli és támogatja a siketnémaintézeti tanárság összessége. Azonban, amint ez a legutóbb tartott nagyválasztmányi ülésen is elhangzott, célszerűbb volna ezeket a megírt tankönyveket kéziratként való kinyomtatásuk előtt hivatalos bírálatra bocsátani, mert csakis ez a mód az, amé-

ilyen keresztül a tankönyvkérdés végleges megoldásra és nyugvópontra juthat. A füzetek ára darabonként 80 fillér és a váci siketnéma intézet igazgatóságánál rendelhetők meg.

MAGYAROSAN, a Magyar Tudományos Akadémia Nyelv-művelő Bizottságának nyelv-művelő folyóirata 4. füzete most jelent meg. Ismét több helytelen kifejezésre adja meg a helyes, magyaros kifejezési formát. Így: véglegesen tisztázza, hogy a „kárpátorosz” magyartalan népelnevezés helyett csakis a „kárpáti orosz”, illetve „kárpátaljai ukrán” a helyes magyar elnevezés. De a „magyarorosz” kifejezés is jó. — A „komplexum” gyakran használt szónak egyedül helyes alakja: „komplexus”. — A „baromfi” gyűjtőszó. Magában foglalja a tyúkot, kacsát, libát, pulykát. A „baromfiak” többesszámú alakra tehát szükség nincs. — „Selyemtenyésztés” nincs, hanem csak „selyemhernyótenyésztés”. — A lap előfizetési ára egy évre 1.— pengő. Megrendelhető a M. Tud. Akadémia könyvkiadóhivatalától. Budapest, V., Akadémia-utca 4.

A „NORDISK TIDSKRIFT FÖR DÖVSTUMSKOLAN” 1939. évi 7. számában *E. Forchammer*, a nyborgi siketnéma-intézet igazgatója, aki a Bárczi-módszert Budapesten tanulmányozta, cikket írt Bárczi módszeréről. Az említett című lap a dán, a svéd és a norvég siketnéma-intézeti tanárok közös szaklapja.

Hírek.

Lapunk legközelebbi száma november végén jelenik meg. Cikkek, hírek sürgős beküldését kéri a szerkesztő.

KORMÁNYZÓ UR ÖFÖMÉLTÓSÁGA vitéz Fraknóy József tanügyi főtanácsosi címmel felruházott állami gimnáziumi igazgatót budapesti tankerületi királyi főigazgatóvá, dr. Koch Nándor pécsi tankerületi kir. főigazgatót székesfehérvári tankerületi kir. főigazgatóvá kinevezte, dr. Balassa Brunó tankerületi főigazgatónak pedig a miniszteri osztályfőnöki címet adományozta.

KINEVEZÉSEK. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Kanozsay József, Kenderessy Gyula, Pálinskás Sándor, Prekopp Ferenc, Prekopp Ferencné szül. Rozim Anna, Dulya Antal losonci, Kuczán István ungrvári, Tudós József soproni siketnéma intézethez beosztott szaktanítókat állami gyógypedagógiai intézeti rendes tanárokká kinevezte. (1939. okt. 1. — 70.288—1939. V. 2. számú rendelet.)

A VKM. NAGY EMILIA okl. tanítónőt a siketnémák kaposvári, Nagy László okl. tanítót a siketnémák budapesti áll. intézetéhez nevelőtanítónak osztotta be.

ISTENES KÁROLY tanulmányi felügyelő és dr. György Oszkár tank. kir. főigazgatósági tanügyi fogalmazó, okt. 23-tól 28-ig a siketnémák váci kir. orsz. intézetében hivatalos látogatást végeztek.

A SIKETNÉMÁK KAPOSVÁRI INTÉZETE igazgatótanácsának új elnöke gróf Széchenyi Endre Somogy vármegye újonnan kinevezett főispánja lett.

HÁZASSÁG. *Alsólehotay Scultéty Klára és ifj. mányi Csizmazia Kálmán*, a siketnémák szegedi intézetének rajztanára, szeptember 30-án tartották esküvőjüket.

KATONA GÉZA soproni siketnémaintézeti tanár, a győri népművelési bizottság titkára, a pestvármegyei népművelés vezetésével bízott meg.

HALÁLOZÁS. *Dr. Támedly Mihály* kassai kerületi kir. főigazgató 55 éves korában Kassán meghalt. Öt éven át vezette a miskolci főigazgatóságot és csak nemrégiben kapott megbízást a kassai tankerület megszervezésére. Holttestét október 14-én szentelték be Kassán s onnan Miskolcra szállították. Temetése október 16-án volt.

WAYAND TERÉZ ÉS GÉHL KLÁRA okl. gyógyepedagógiai tanárok kötelező nevelő-tanári évüket a siketnémák váci kir. orsz. intézetében letöltvén, az intézettől megváltak.

SEPER JENŐ DIJAS NEVELŐTANÁR, akit a VKM az egri siketnéma intézettől szeptember közepén helyezett át a siketnémák váci intézetéhez, egy hónapi váci működés után elhagyta a gyógyepedagógiai pályát, mert a székesfővárosnál kapott alkalmazást.

A GYULAI GYÓGYPEDAGÓGIAI INTÉZET az 1939—1940. tanévben is túlnépes s tanárszáma évek óta kevés. A 700/5.—1930. számú VKM rendelettel kiadott Szervezeti Szabályzat 7. §-a az egyes osztályok növendékszámát 8—15 gyermekben állapítja meg. E szerint a 16 növendékes osztályokat két 8—8 növendékes osztályra kellene szétosztani úgy, amint ez más intézetekben is történik. Ha azonban e növendékmegosztást keresztül vinnék, a gyulai intézet növendékeinek nagyobbfele tanárhiány miatt beiskolázatlan maradna. A tanártestület ezt a növendékek elleni cselekedetnek minősítette s e helyett többletmunka önkéntes vállalásával minden növendék beiskolázása mellett foglalt állást. E tanévben Gyulán 120 növendéket 20 gyermekes osztályátlaggal 6 osztályfőnök tanít. Az igazgató és egy nevelőtanár csak egyes órákat látnak el. Az osztályok népessége a következő: I. 22 növendék, II. a) o. 16 növendék, II b). o. 15 növendék, III. o. 29 növendék, IV. o. 17 növendék, s az összevont V—VI. o. 21 növendékes. Az osztályok túlnépességét a tanárok fiatalos lendületű buzgó munkássága azonban csak ideig-óráig ellensúlyozhatja anélkül, hogy ez a tanítási eredmény rovására menne. A testi és lelkiezők legjavát felörlő munkának is megvan az emberi adottságok által korlátozott határa. Ez pedig nem nyújtható a szétpattanásig. (Az 1939—40. évi állami költségvetés 2 rendes tanári állást vett fel kifejezetten a kis-

újszállási és a gyulai intézetek részére. A panasz tehát orvoslást nyer. A szerkesztő.)

AZ UNGVÁRI SIKETNÉMA-INTÉZET még mindig nem kezdhetette meg működését, pedig majdnem 100 siketnéma gyermek várja behívását. Az intézeti épületet most tatarozzák s így meg van a remény, hogy nem-sokára Ungvárott is megindul a gyógypedagógiai munka.

AZ 1939/40. ÉVI ÁLLAMI KÖLTSÉGVETÉSBEN egy gyógyítva nevelő iskolai tanár és annak járandósága a népművelési bizottsághoz beosztott személyzetről szóló fejezetben van felvéve 6048 pengő fizetéssel és 1916 pengő lakáspénzzel.

Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesülete

- Elnök:* Szentgyörgyi Gusztáv váci kir. orsz. siketnéma-intézeti igazgató.
Telefon: Vác 16.
- Társelnökök:* Szép József c. gyógyped. igazgató, Vác, Schreiner Ferenc c. gyógyped. igazgató, Budapest, Pánczél Imre igazgató, Gyula.
- Ügyész:* dr. Schannen Béla ügyvéd. Bpest. XIV., Thököly-út 112.
- Főtitkár:* dr. Krieger György budapesti áll. kiséítő-iskolai tanár. Bpest VIII., Mosonyi-u. 6.
- Szerkesztő:* Györgyfy Ákos budapesti áll. siketnéma-intézeti tanár. VIII., Festetics-u. 3.
- Kiadó:* Györffy Pál budapesti áll. siketnéma-intézeti tanár. VIII., Festetics-u. 3.
- Pénztáros:* Gáldy Andor budapesti kir. orsz. vak-intézeti tanár. XIV., Ajtósi Dürer-sor 39.
- Ellenőr:* Ujvárosy József budapesti áll. siketnéma-intézeti tanár.
- Számvizsgálók:* Fizáry Bódog budapesti kir. orsz. vak-intézeti tanár, Magyar László a budapesti nagyothallók-intézetének tanára, Révász Kálmán budapesti áll. gyógypedagógiai nevelő-intézeti tanár.
- A választmány tagjai:* Rendes tagok: Bács László, Berényi Ü. Sándor, Erdélyi József, Hochrein Lajos, Kanizsai Dezső, Krupa Pál, László Géza, Lett József, Rédiger Károly, Schulmann Adolf, Simon József, Tinschmidt Ernő, Tóth Árpád, Vida Lajos, Wayán Ferenc, Záborszky Árpád a siketnéma szakoktatás képviselőjében, Góts Ottó, Háberstroh József, Joó Sándor, Schnitzl Gusztáv, dr. Tóth Zoltán, Vajda Lajos, Zsenaty Dezső a vakok szakoktatása képviselőjében. Dr. Baranyay Géza, Berényi Ferenc, Kádas György, Kerényi József, Láng István, Libucz József, Vargha Béla az értelmi- és erkölcsi fogyatékosok szakoktatása képviselőjében. Pótagok: Gogola Aladár, Gresz József, Horváth Frigyes, Szabó Gyula, Tóth Ferenc, Végh Ferenc.
- Pénzküldemények:* Gáldy Andor címére, Bpest, XIV., Ajtósi Dürer-sor 39. sz., —
- Lapküldéssel kapcsolatos ügyek:* Györffy Pál címére, Bpest, VIII., Festetics-utca 39. sz., —
- Cikkek, hírek, cserepéldányok, ismertetésre szánt könyvek, kiadványok:* Györgyfy Ákos címére, Bpest, VIII., Festetics-u. 3. sz. küldendők.

A Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesülete szakosztályai:

1. *Siketügyi és beszédpedagógiai szakosztály.* Elnöke: Szép József c. igazgató, Vác.
2. *Vakságügyi szakosztály.* Elnöke: Schreiner Ferenc c. igazgató, Budapest.
3. *Értelmi és erkölcsi fogyatékoságügyi szakosztály.* Elnöke: Pánczél Imre igazgató, Gyula.

Gyógypedagógiai Nevelő Otthon

(MAGÁNINTÉZET)

Gondterhelt szülőknek új lehetőség nyílik arra, hogy ideges, nehezen nevelhető, vészegény, testi és szellemi fejlődésükben visszamaradt, beszédhibás és érzékszervi fogyatékos gyermeküket iskoláztassák, képeztessék. Fiatal gyógypedagógus házaspár a fővárosi erdő legszebb helyén, közvetlenül a Jánoshegy és Svábhegy lábánál nevelőotthont nyitott, melyben a modern pedagógia eszközeivel és módszereivel szakszerű nevelésben, oktatásban és ipari foglalkoztatásban részesítik a reájuk bízott gyermekeket és fiatalkorúakat. Az otthon fekvése, felszerelése és berendezése minden tekintetben megfelel a modern pedagógia és higiene követelményeinek. A fővárosból autóbuszátszállóval 20 percen belül elérhető. Érdeklődők kérjenek bizalommal bővebb felvilágosítást, prospektust.

„Reménysugár”
családi nevelőotthon

B U D A K E S Z I

Rákóczi-utca 86. szám

TEL.: 164-547

mellékállomás: **3 3**